

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

การสร้างสังคมสันติสุขวิถีครุบาศรีวิชัย

Creating a peaceful society using the Kruba Srivichai way

สุรางคณา สุริยะ Miss Surangkana Suriya

ไพรินทร์ ณ วันนา Phrairin Na Wanna

วรรณันท์ เชิดชูศีลธรรม Watthanan Cherdchuksamamma

ยลรวี รัตนวิชัย Yollawee Rattanawichai

ศักดิ์ชัย สุวรรณ Sakchai Suwan

วิวัฒน์ พูลสวัสดิ์ Wiwat Poolsawat

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Lamphun Sangha College

Surangkana.s1983@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีจุดหมายในการศึกษาแนวคิดการสร้างสังคมสันติสุขวิถีครุบาศรีวิชัย โดยตามประวัติความเป็นมา ครุบาเกิดที่บ้านปาง ตำบลศรีวิชัย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 11 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2421 ซึ่งตรงกับวันอังคาร ขึ้น 11 ค่ำ ปีชวด เดือน 9 เหนือ จุลศักราช 1240 นามเดิมชื่อเฟือน การพัฒนาของพระครุบาเจ้าศรีวิชัย เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์โดยรวมเพียงอย่างเดียว การสร้างสังคมสันติสุขวิถีครุบาศรีวิชัยนั้น จะเห็นได้จากเมื่อถึงคราวที่ท่านจะสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพมีการแบ่งการควบคุมงานกัน โดยครุบาศรีวิชัยทำหน้าที่ “นั่งหนัก” โดยมีศรัทธาสาธุชนมากมายหลากหลายเชื้อชาติชนชั้นที่ศรัทธาเลื่อมใสในศิลาจารวัตรท่านมาร่วมกันสร้างทางจนสำเร็จทำให้สังคมความสามัคคีกันในหมู่คณะของชุมชน อันเป็นการปลูกฝังให้คนในชุมชนมีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยด้วยพร้อมเพรียงกัน ด้วยความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ

คำสำคัญ : สังคม, สันติสุข

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

Abstract

This academic article aims to study the concept of creating a peaceful society through the Kruba Sriwichai way. According to history Kruba was born at Ban Pang, Siwichai Subdistrict, Li District, Lamphun Province, on June 11, 1878, which falls on Tuesday, the 11th waxing moon of the Year of the Tiger, 9th lunar month, Chula Sakarat 1240. His original name was Fuen. Development of Phrakhruba Chao Sriwichai Siriwichayo Its only for common interest. The creation of a peaceful society throughth Kruba Sriwichai’s way can be seen from the fact that when Kruba Sriwichai build a road to Doi Suthep. There was a division of labor control. Kruba Sriwichai performed the "sitting heavily" (being in that place all the time). Many people from all walks of life that faith in Kruba Sriwichai’s comes to collaboration and achieve. This collaboration is a cause of solidarity in group of peoples.

Keywords: Society, Peaceful

บทนำ

ในสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทุกมุมโลก ทำให้หลายฝ่ายเกิดความพยายามในการสร้าง “สันติภาพ” ขึ้นในสังคม อย่างน้อยที่สุดในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ก่อนแล้วจึงขยายขอบเขตให้มากยิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ ดังนั้น สันติภาพ จึงเป็นเรื่องของการให้ความหมาย ซึ่งมีการให้ความหมายที่แตกต่างกันไป แต่สามารถสรุปได้ว่า ที่เรารู้สึกว่าที่ใด ภาวะใด ถ้าเป็นภาวะที่มีความสงบ มีความสุข ไร้ความขัดแย้ง ก็จะถือว่าเป็นภาวะที่มีสันติภาพ (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2530).

วิถีชีวิตของชาวไทยเป็นวิถีชีวิตแบบพระพุทธศาสนา ซึ่งมีคำสอนที่ยึดหลักการมีเหตุผล เป็นสำคัญ โดยมีการดำเนินชีวิตตามวิถีพุทธ 3 ประการ คือ การให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนา ดังนั้น ในประเทศไทยสิ่งแรกของเช้าวันใหม่ที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติ คือ การใส่บาตรพระภิกษุสงฆ์ อันเป็นการถวายภัตตาหารเช้า เป็นกิจวัตรของคนไทยและพระสงฆ์ไทย การใส่บาตรนี้เรียกว่า การทำบุญตักบาตร ประการที่สองคือการรักษาศีล โดยชาวพุทธจะตั้งสัจจะไว้ในใจว่า จะไม่ประพฤติกุศลชั่ว เช่น ไม่ฆ่าไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน รวมถึงการไม่ฆ่าไม่เบียดเบียนสัตว์ด้วย การไม่ลักขโมย

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”

“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

การไม่ประพฤติดิตทางเพศ การไม่กล่าวคำเท็จ และการไม่เสพสิ่งเสพติดเหล่านี้ เป็นต้น และประการที่สาม คือ การฝึกฝนจิตใจ ให้เป็นคนมีจิตใจดี เพราะพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการฝึกจิตใจ เพราะเชื่อว่าการกระทำใดๆ ของคนเรานั้น เกิดจากจิตใจเป็นผู้สั่งการให้เกิดการกระทำนั้นขึ้น ทั้งที่เป็นการทำดี หรือการทำชั่ว และการฝึกจิตใจ ทำให้คนเป็นมนุษย์ คือเป็นผู้มีจิตใจสูง ดังนั้น หากฝึกจิตใจให้เป็นคนมีจิตใจดี คือ มีความเมตตา เป็นต้น คนๆ นั้น ก็จะเป็นคนดี และจะทำให้สังคมเป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างแท้จริง เพราะพระพุทธศาสนามีหลักการที่สำคัญ คือ การไม่ทำความชั่วทั้งปวง การทำคุณงามความดีให้บริบูรณ์ และการทำจิตใจของตนให้บริสุทธิ์ คือ ไม่เป็นคนที่มีจิตใจชั่ว และสอนให้เป็นคนมีเหตุผล มีปัญญาวิเคราะห์ว่า สิ่งใดเป็นความดี สิ่งใดเป็นความชั่วและให้วิเคราะห์ถึงสัจธรรมของชีวิต คือ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ว่าเป็นธรรมดาที่เกิดขึ้นกับทุกคน เมื่อวิเคราะห์ได้ดังนี้ จึงเป็นผู้ตั้งอยู่ในคุณงามความดี เป็นผู้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต (พระราชรัตนมงคล, 2562 ; 18)

สิ่งที่เรียกว่าสันติภาพก็มีภูมิฐานอุปาท อาการเป็นสายเหมือนกัน คือ ถามว่ามันมาจากอะไร มาจากอะไรเป็นชั้นๆ มาตามลำดับ สันติภาพของโลก มันก็มาจากสันติภาพของสังคม สันติภาพของสังคม มันก็มาจากสันติภาพของบุคคล สันติภาพของบุคคล มันก็มาจากความถูกต้องทางกาย ทางวัตถุ ทางจิต ทางวิญญาณ แล้วยังมีส่วนประกอบแวดล้อมภายนอกอะไรต่างๆ ที่มันมีอยู่ในโลก ที่มันทำให้เกิดความถูกต้องทางกาย ทางวัตถุ ทางจิตใจ ทางวิญญาณ แล้วรากฐานทั้งหมดมันอยู่ที่จิตของมนุษย์ (พุทธทาสภิกขุ, 2531; 105-106)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2421 ถึงปี พ.ศ. 2481 ได้เกิดมีครูบาศรีวิชัยที่ประชาชนในเขตล้านนา (ภาคเหนือ) มีความศรัทธา เลื่อมใส ในตัวของครูบาศรีวิชัย เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่าเป็น “นักบุญ” หรือ “ตนบุญ” ภูมิลาเนาเดิมเป็นคนบ้านปาง ตำบลแม่ตืน อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นผู้ที่มีศีลจริยาวัตร ที่งดงามและเคร่งครัด มีความปรารถนาที่จะบรรลุธรรมอันสูงสุด และนอกจากนี้ท่านยังได้สร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เพื่อเป็นการทำนุบำรุงรักษาไว้ซึ่งถาวรวัตถุอันเป็นสมบัติแห่งพระพุทธศาสนาถือเป็นแนวทางหนึ่งแห่งผลของการสร้างศรัทธาของครูบาศรีวิชัย (ชินชัย แก้วเรือน, 2558 :บทคัดย่อ.) ทำให้มองมิติสันติวิธีวิถีศรีวิชัย การทำงานของครูบาศรีวิชัยพยายามรักษาจิตวิญญาณล้านนานิยม แต่ไปชนกับรัฐชาตินิยม “ล้านนานิยมชนกับรัฐชาตินิยม” ครูบาศรีวิชัยพยายามรักษาพุทธแบบล้านนา ทำให้เกิดการปะทะสังสรรค์กันระหว่างการศึกษาดูทางโลกและการศึกษาแบบภายใน คือ พุทธ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567
ศาสนาแบบล้านนา เป็นวัฒนธรรมแบบล้านนา จึงเป็นที่มาของการเขียนบทความวิชาการนี้โดยมุ่ง
ประเด็นไปที่การศึกษาแนวคิดการสร้างสังคมสันติสุขวิถีตามแนวทางครูบาเจ้าศรีวิชัย

แนวคิดด้านสันติสุข

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่าสังคมว่า คนจำนวนหนึ่ง ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน เช่น สังคม ชนบท วงการหรือสมาคมของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น สังคมชาวบ้าน

จ่านอง อดิวัฒน์สิทธิ ได้กล่าวถึงความหมายของสังคมว่า คำว่า สังคม (Society) โดยรูป ศัพท์มาจากคำในภาษาบาลีสองคำมารวมกัน คือ คำว่า “สัง” แปลว่า “ด้วยกัน พร้อมกัน” กับคำว่า “คม” แปลว่า “ไป ดำเนินไป” เมื่อรวมเข้าด้วยกันเป็น “สังคม” แปลว่า “ไปพร้อมกัน ไปพร้อมกัน เกี่ยวข้องกันหรือติดต่อกัน”

พระมหาสนอง ปัจโจปการี ได้กล่าวถึงความหมายของสังคมว่า หมายถึงกลุ่มคนที่อยู่ รวมกัน มีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน โดยยอมรับขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกัน และเพื่อตอบสนองความต้องการและผลประโยชน์นานาประการในการดำรงชีวิตร่วมกัน

สันติ คือ ความสงบ เป็นหลักธรรมสำคัญอย่างหนึ่ง มีทั้งสันติภายนอกและสันติภายใน สันติอย่างลึกซึ้งที่สุดเป็นความหมายอย่างหนึ่งของจุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ นิพพาน สันติเป็นภาวะที่พึงใฝ่หา เพราะปราศจากสันติเสียแล้ว ก็หาความสุขไม่ได้ ดังพุทธภาษิตว่า “นตถิ สันติปริ สุข” แปลว่า สุขอื่นจากสันติไม่มี

สุข คือ ความสบายกายสบายใจ ไม่ทุกข์ร้อน ไม่มีความลำบาก รวมความหมาย สันติสุข จึงมีความหมายว่า ความสบายที่เกิดจากความสงบ การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่จำต้องมีหลักธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งสันติ พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้นำในการสร้างสันติภาพ ทั้งภายนอกและภายในพยายามจาริกเทศนาและฝึกสอนคนให้สร้างสันติภายในจิตใจ เพราะเมื่อคนมีสันติภายใน นอกจากตนเองจะมีความสุขเองแล้ว ก็ทำให้คนอื่นภายนอกมีความสุขด้วย หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่เป็นทฤษฎีที่สามารถนำมาประพฤติปฏิบัติให้เกิดผลแก่ตนและผู้อื่นได้ เช่น หลักสาราณียธรรม สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหารธรรม ทศพิธราชธรรม เป็นต้น ดังจะขยายความหลักธรรมที่ยกมาพอสังเขป ดังนี้

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

สารานุกรมธรรม ๆ หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งการระลึกถึง หมายถึง มีความปรารถนาดีต่อกัน เอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน มีหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เมตตาการุณยธรรม ได้แก่ การเข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตา นั่นคือ การอยู่ด้วยการกระทำดีต่อกัน ไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน ไม่ก่อสงคราม แต่มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือกัน เพื่อความผาสุกของมวลมนุษย์

2. เมตตาจริยธรรม ได้แก่ การเข้าไปตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา คือใช้หลักการพูด โดยการเจรจาให้เข้าใจกัน ไม่กล่าวร้ายเสียตีสัก

3. เมตตาเมตตาธรรม ได้แก่ การเข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา คือการไม่คิดร้ายซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์เคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีจิตเมตตาต่อกัน

4. รักษาความประพฤติ (ศีล) เสมอกัน ได้แก่ การดำเนินนโยบายต่างๆ ต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับมติสากลหรือหลักการขององค์การสหประชาชาติหรือ องค์การระหว่างประเทศ ไม่ฝ่าฝืนมติหรือหลักการนั้นอันจะก่อให้เกิดความหวาดระแวง ไม่ไว้นื้อเชื่อใจกัน

5. มีความเห็นรวมกัน ไม่วิวาทเพราะความเห็นผิด ได้แก่ การอยู่ร่วมกันจะต้องยอมรับในกฎกติกาทางสังคมที่กำหนดไว้ ไม่กระทำความผิดเหมือนเป็นการฝ่าฝืนมติของสังคมโลก ไม่เอา رأิตัวเองเปรียบหรือข่มเหงกีดกันผู้อื่น มีแต่จะสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคมที่ตนอาศัยอยู่ด้วย

หลักสังคหวัตถุ 4

สังคหวัตถุ 4 แปลว่า เครื่องยึดเหนี่ยว มีความหมายว่า คุณธรรมเหล่านี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่นไว้ได้ คือ เป็นเครื่องก่อให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวสนทนกันยิ่งๆ ขึ้น และผูกพันให้มั่นคงตลอดไป มี 4 ประการ ดังนี้

1. ปิยวาจา แปลว่า เจรจาอ่อนหวาน หมายถึง พูดคำที่สุภาพ อ่อนโยนและเป็นคำที่มีประโยชน์ที่ผู้ฟังแล้วชื่นใจ สบายใจเป็นประโยชน์ในคำพูดนั้น

2. อตถจริยา แปลว่า ประพฤติประโยชน์ หมายความว่า การบำเพ็ญตนให้เป็นคนมีประโยชน์ต่อผู้อื่น ได้แก่ การไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนมนุษย์ และไม่นิ่งดูดายเมื่อผู้อื่นขอความช่วยเหลือ การสนับสนุนในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้องดีงาม เป็นประโยชน์ต่อประชาคมโลกโดยรวมและการชักนำโน้มน้าวประเทศที่มีนโยบายที่ผิด พลาดที่มุ่งแสวงหาอำนาจผลประโยชน์หรือเป็นภัยต่อความสงบสุขของโลก ให้หันมามีนโยบายหรือทิศทางที่ถูกต้องชอบธรรม เพื่อความสงบสุขของมนุษยชาติได้

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

3. สมนัตตา แปลว่า ความเป็นคนมีตนสม่ำเสมอ หมายความว่า ไม่ถือตัว คือไม่หยิ่งจองหองในเมื่อได้ดีมีฐานะ ซึ่งได้แก่ การให้ความนับถือเพื่อนมนุษย์ ผู้มีฐานะศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับตน ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลที่ด้อยกว่าตน เป็นต้น

หลักพรหมวิหาร 4

พรหมวิหาร หมายถึง หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ หรือธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักในใจและควบคุมความประพฤติ จึงจะชื่อว่าดำเนินชีวิตหมดจด และปฏิบัติตนต่อมวลมนุษยชาติ และสรรพสัตว์ทั้งหลายโดยชอบธรรม มี 4 ประการคือ

1. เมตตา เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาดีอย่างให้เพื่อนมนุษย์มีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษยชาติและสรรพสัตว์ทั้งหลายโดยทั่ว หน้า

2. กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันที่จะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของเพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลาย

3. มุทิตา คือความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตใจเฝอใสบันเทิง ประกอบด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อมมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงอยู่ปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญอกงามยิ่งขึ้นไป

4. อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง มีจิตใจเที่ยงตรง ไม่เอนเอียง ไม่เกิดอคติต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย

หลักทศพิธราชธรรม

ทศพิธราชธรรม คือ มีคุณธรรมของผู้ปกครอง หรือ ราชธรรม 10 ประการ

1. ทาน หมายถึง การให้ และแบ่งปันให้มวลประชา คือ บำเพ็ญตนเป็นผู้ให้ โดยมุ่งปกครองหรือทำงานเพื่อให้กับมวลประชา เอาใจใส่ จัดสรรสวัสดิการ การให้การสงเคราะห์อนุเคราะห์ ให้ประชากรราษฎรได้รับประโยชน์สุข ความสะดวกปลอดภัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อนประสบทุกข์ และให้ความสนับสนุนแก่คนทำความดี

2. ศีล หมายถึง รักษาความสุจริต คือ ประพฤติดีงาม สำนวนกายและวจี ประกอบการอย่างสุจริต ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่าง และเป็นที่เคารพนับถือของประชากรราษฎร

3. ปริจจาคะ หมายถึง บำเพ็ญกิจด้วยเสียสละ คือ สามารถเสียสละความสุขสำราญ เป็นต้น ตลอดจนเสียสละชีวิตของตนได้ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความสงบเรียบร้อยของ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567
บ้านเมือง

4. อาชะ หมายถึง ปฏิบัติการโดยซื่อตรง คือ ซื่อตรง ไร้มารยา ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน

5. มัทวะ หมายถึง ทรงความอ่อนโยนเข้าถึงคน คือ มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่งหยาบคาย กระด้างถือองศ์ มีความงามสง่าเกิดแต่ท่วงทีกิริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ควรได้รับความรักภักดี

6. ตปะ หมายถึง พ้นจากการมัวเมาโดยเผากิเลส คือ ตัดกิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิตใจ ระวังยับยั้งข่มใจได้ ไม่หลงไหลหมกมุ่นในความสุขสำราญและมันแต่จะบำเพ็ญเพียรทำกิจในหน้าที่ให้ บริบูรณ์

7. อักโกธะ หมายถึง ไม่โกรธ คือ ไม่เกรี้ยวกราด ไม่วินิจฉัยความ และกระทำการด้วยอำนาจความโกรธ มีเมตตาประจําใจไว้ระงับความเคืองชุ่น วินิจฉัยความและกระทำการด้วยจิตอัน สุขุมราบเรียบตามธรรม

8. อวิหิงสา หมายถึง ไม่เบียดเบียน คือ ไม่หลงอำนาจ ไม่บีบคั้นกดขี่ มีความกรุณา ไม่หาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาราษฎร์ผู้ใดด้วยอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง

9. ขันติ หมายถึง ความอดทน คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ อดทนต่อความเหนื่อยยาก อดทนต่อการบำเพ็ญกรณียกิจโดยชอบธรรม

10. อวิโรธนะ หมายถึง ความไม่คลาดธรรม คือ การประพฤติดูอยู่ในธรรมอันถือประโยชน์ สุขความดีงามของรัฐและราษฎรเป็นที่ตั้ง สิ่งใดที่ประชาราษฎร์ปรารถนาโดยชอบธรรมก็ไม่ขัดขืน การใดที่จะเป็นไปโดยชอบธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาราษฎร์ ก็ไม่ขัดขวาง วางองค์เป็นหลักหนักแน่นในธรรมคงที่ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยคำดีร้าย ลากสักการะหรืออารมณ์ที่ปรารถนาและไม่ปรารถนาใด ๆ มีความเที่ยงธรรม และมีนิติธรรม คือ มีระเบียบแบบแผน มีหลักในการปกครองตลอดจนประพฤติดนอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

องค์ประกอบของสังคมสันติสุข

พระทศพล เขมาภริโต ชีวิตเพื่อสันติสุขและสันติภาพ ได้อธิบายองค์ประกอบหลักของความสุขในสังคม ว่า

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

ชีวิตเพื่อสันติสุข บุคคลจะต้องกำหนดเป้าหมายในชีวิตให้ชัดเจน และด้วยความมั่นใจว่าจะต้องดำเนินชีวิตของตนเพื่อสันติสุขอย่างแท้จริง แต่สำหรับการสร้างสันติสุข ในลักษณะขององค์กรรวมตามที่ได้กล่าวแล้วนั้น จะต้องอาศัยองค์ประกอบหลัก 3 ประการคือ ความศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ การมีความคิดที่เป็นอิสระ และการมีความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลาย

1) ความศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ ศาสดาของศาสนาทั้งหลายล้วนมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างสันติสุข ขึ้นในมวลหมู่ของมนุษยชาติทั้งสิ้น สิ่งที่ปรากฏเป็นความจริงอย่างหนึ่งอันประจักษ์แจ้งต่อศาสนิกทุก ๆ ศาสนาก็คือ ศาสนิกผู้ที่มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในศาสนาที่ตนนับถืออย่างลึกซึ้งนั้น จะมีความเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของศาสนาอื่น ๆ ได้อย่างเดียวกัน

2) การมีความคิดเป็นอิสระ องค์ประกอบสำคัญในการมีชีวิตเพื่อสันติสุขอีกประการหนึ่งก็คือ การมีความคิดเป็นอิสระ คือความเป็นอิสระจากวัตถุและความเป็นอิสระจากกิเลส การมีความคิดเป็นอิสระจากวัตถุก็คือ มนุษย์จะต้องกำหนดความต้องการวัตถุไว้ที่ความพอได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะต้องอาศัยปัญญา มองเห็นคุณค่าแท้ คุณค่าเทียมของวัตถุ สำหรับความเป็นอิสระจากกิเลส ก็คือมีสติปัญญารู้เท่าทันความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่เข้ามายึดครองจิตใจเป็นครั้งคราว และสามารถพัฒนาระดับจิตใจของตนเองให้สูงขึ้น จนเป็นนายเหนือสัจยชาติญาณ มีจิตสงบ ปลอดโปร่ง โล่งเบา จนสามารถทำให้จิตใจได้มีโอกาสสัมผัสกับความสุขที่แท้จริงได้

3) การมีความรัก ความเมตตา ต่อเพื่อนมนุษย์ และสรรพสิ่งทั้งหลาย สิ่งที่เป็นตัวเสริมความรัก ความเมตตา ก็คือ วิชาการคิดแบบสาวหาเหตุปัจจัยที่สามารถส่งผลสืบต่อถึงกันโดยตลอด ถ้าบุคคลสามารถเข้าใจถึงองค์กรรวมซึ่งเป็นเรื่องการมองสรรพสิ่งต่าง ๆ เป็นระบบ บุคคลจะเปลี่ยนวิธีคิด จากการยึดเอาตนเองเป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนเป็นให้ความสำคัญต่อบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของบุคคลได้มีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วย

แนวทางการปฏิบัติของครุบาศรีวิชัยสอดคล้องกับบริบทสังคมในหลายๆ ด้าน

1. ท่านให้ความสำคัญกับการถือสันโดษและศีลวินัย และการก่อสร้างและบูรณะพุทธสถานที่สำคัญๆ ในเขตพื้นที่ภาคเหนือมากมาย

2. สิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะเด่นที่ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาต่อตัวครุบาศรีวิชัย ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องการกำเนิดตนบุญหรือพุทธธรรมิกราช

3. ครุบาศรีวิชัยถือว่าเป็นพระสงฆ์รูปหนึ่ง ที่เห็นความสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้เจริญ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567
เพื่อแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการของชุมชน ซึ่งในแต่ละแห่งมีความจำเป็นหรือความต้องการที่
แตกต่างกัน ท่านเป็นผู้ที่มีความเข้าใจชุมชนได้เป็นอย่างดีแท้จริง

ปณิธานมุ่งมั่นแน่วแน่

ความเชื่อในคำสอนของศาสนาพุทธ ได้แก่ความเชื่อในกฎแห่งกรรม ชาวล้านนาเชื่อว่าการ
ทำดีย่อมได้รับผลดีตอบแทน เช่น การทำบุญทำนุบำรุงพุทธศาสนา ก็จะทำให้ผู้ทำบุญพบแต่สิ่งที่ดีงาม
และสมปรารถนา เชื่อในเรื่องนิพพาน เชื่อว่าหากตนได้บรรลุนิพพานก็จะหลุดพ้นจากการเวียนว่าย
ตายเกิด ดังนั้นจึงมุ่งทำบุญให้ตนเองหลุดพ้นเชื่อว่าพุทธศาสนายุคพระสมณโคดมจะสิ้นสุดเมื่อมีอายุ
5,000 ปีชาวล้านนาจึงมุ่งทำบุญเพื่อต่ออายุพุทธศาสนา ในขณะเดียวกันก็เชื่อว่าจะมียุคพระศรีอารีย
เมตไตรยต่อเนื่องจากนั้นจึงทำบุญเพื่อขอให้ตนได้ไปเกิดเป็นพระ หรือพระอรหันต์ในยุคนั้น นอกจากนี้
ชาวล้านนายังเชื่อและศรัทธาในเรื่องพระธาตุเป็นอย่างมาก ดังปรากฏว่าสถานที่สำคัญทุกเมือง จะ
กล่าวถึงที่ประดิษฐานของพระบรมสารีริกธาตุและเชื่อว่าผู้ที่ได้สักการพระธาตุนั้นเป็นกระตุกของ
พระพุทธเจ้าจะเกิดสิริมงคลแก่ตนเอง ความเชื่อเรื่องเทวดาพุทธ ชาวล้านนาเชื่อว่าเทวดาที่ปรากฏใน
คำเทศนาของพระพุทธองค์ เช่น พระอินทร์พระพรหม ท้าวจุลโลกบาลเป็นสัญลักษณ์แห่งคุณงาม
ความดีและอยู่ในภพภูมิที่สูงกว่ามนุษย์และจะคอยปกป้องคุ้มครองผู้ที่กระทำความดีจึงให้ความเคารพ
สักการเทวดาเหล่านี้ด้วย ความเชื่อในเรื่องการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลชาวล้านนาเชื่อว่าผลบุญที่ทำจะ
สามารถอุทิศให้แก่บุคคลที่ล่วงลับไปแล้วและยังสามารถอุทิศให้แก่บุคคลที่มีชีวิตอยู่ให้มีความสุขร
เจ้าศรีวิชัยนั้น ได้ตั้งปณิธานและดำเนินตามปณิธานนั้นอย่าง เคร่งครัด แม้จะเผชิญต่ออุปสรรค
นานัปการก็ไม่ท้อถอย เพราะท่านมุ่งมั่น บำเพ็ญบารมี 10 และโพธิปักขิยธรรม 7 อันเป็นธรรมที่กระทำ
ให้เป็นพุทธะตัวท่านจึงประกอบด้วยพุทธภูมิคือ พินิจจิตแห่งพุทธะ 4 ประการ ได้แก่ อุตสาหะ คือ
ความเพียร อุมมังคะ คือ ปัญญา อวิภูฐานะ คือ อธิษฐาน (ความมั่นคงเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ในทางดำเนิน
และจุดมุ่งหมายของตน) และหิตจริยา คือ การเจริญเมตตา บำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น พุทธภูมิในตัว
ท่านจึงสะท้อนในจริยวัตรทั้งงดงามและเคร่งครัดในศีลในธรรม เป็นเหตุให้เกิดความศรัทธาในหมู่คน
เป็นจำนวนมากในฐานะตนบุญ ครุบาศรีวิชัยมิได้เพียงแค่พัฒนาชุมชนพื้นที่ที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอน
ของท่านเท่านั้นแต่ยังคงมุ่งมั่นพัฒนาชุมชนในถิ่นอุรกันดาร ที่มีใช้บ้านเกิดของตน ทั้งภายในอำเภอ
ต่างอำเภอ ต่างจังหวัด ดังจะเห็นได้จากการเดินทางไปจำพรรษาหลายแห่งในภาคเหนือของไทย และ
ได้สร้างบูรณะ ปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุศาสนสถานให้ต่างจังหวัดทางภาคเหนือ ผู้ที่ต้องการให้ท่าน

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก” “Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

ช่วยเหลือในการบูรณปฏิสังขรณ์หรือสร้าง ท่านก็ช่วยเหลือให้ความอนุเคราะห์งานบรรลุลสมปรารถนาของพุทธศาสนิกชน การที่คนไทยเชื่อเรื่องความวิเศษของบุญ ก็เพราะได้รับอิทธิพลจากคำสอนในศาสนาพุทธ (พิน ดอกบัว, 2542: 55)

ดังนั้น ภาวะผู้นำของครุบาศรีวิชัยประการแรกก็คือการมีปณิธานมุ่งมั่นแน่วแน่ในการสร้างศาสนสถานศาสนประโยชน์เพื่อให้พระพุทธศาสนาได้ดำรงอยู่ 5000 ปี นับว่าท่านได้อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาโดยแท้ในทางภาคเหนือบุคคลผู้ประพาดิตนเช่นนี้ได้ชื่อว่าเป็น “ต้นบุญ” (ภาษาเหนือ) หรือ เนื่อนาบุญ (ภาษากลาง) ซึ่งหมายถึงผู้มีบุญมาเกิดและสั่งสมบุญ บำเพ็ญบุญเพื่อไปเป็นพระโพธิสัตว์

ประวัติครุบาศรีวิชัย

ครุบาศรีวิชัย เกิดเมื่อวันอังคารที่ 11 มิถุนายน 2421 ที่บ้านปาง ตำบลแม่ตืน (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น ตำบลศรีวิชัย เพื่อเป็นเกียรติแก่ครุบาศรีวิชัย) อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน เป็นบุตรของนายควายและนางอุสา เล่ากันว่าขณะที่มารดาคลอดครุบาศรีวิชัย อากาศแปรปรวนมีพายุฝนฟ้าคะนอง เสียงฟ้าร้องฟ้าผ่าดังสนั่น บิดาจึงตั้งชื่อท่านไว้ 2 ชื่อ คือ “อ้ายฟ้าฮ้อง” เพราะเวลาท่านเกิดฝนตกหนักและฟ้าคะนอง อีกชื่อหนึ่งคือ “อินทเพื่อน” หมายถึง “เสียงดังสนั่นถึงพระอินทร์” เพราะวันนั้นนอกจากอากาศจะแปรปรวนและมีพายุฝนฟ้าคะนองแล้วยังมีแผ่นดินไหวอีกด้วย

ด้วยอุปนิสัยใฝ่ใจทางธรรม “อินทเพื่อน” จึงฝากตัวเป็นศิษย์ครุบาชาติ เจ้าอาวาสวัดบ้านปาง และขณะอายุได้ 18 ปี จึงบรรพชาเป็นสามเณร สามปีต่อมาได้อุปสมบทที่วัดบ้านโฮ้งหลวง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน ได้รับฉายาว่า “ศิริวิชัยภิกขุ” มีนามบัญญัติว่า “พระศรีวิชัย” ระหว่างปี พ.ศ. 2442 - 2444 ได้เดินทางไปศึกษาวิปัสสนากรรมฐานและเวทย์มนต์อาคมขลังต่าง ๆ จากครุบาอุปละ แห่งวัดดอยเต่า ตำบลท่าทุ่งแพ่ง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน จากนั้นก็กลับมาวัดบ้านปางเมื่อต้นปี พ.ศ. 2444 หลังจากครุบาชาติมรณภาพ พระศรีวิชัยจึงได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดบ้านปางต่อ ระหว่างปี พ.ศ. 2444 - 2449 พระศรีวิชัยได้ออกธุดงค์จาริกเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแก่ชาวป่าชาวเขาที่นับถือผีสาง รวมทั้งชาวบ้านในชนบทและชาวเมืองเรื่อยไปในเขตอำเภอบ้านโฮ้ง อำเภอแม่ทา และอำเภอป่าซาง ด้วยเหตุนี้ พระศรีวิชัยจึงเป็นที่รู้จักและเลื่อมใสศรัทธาของชาวจังหวัดลำพูนยิ่งนัก เมื่อปี พ.ศ. 2447 ถึงแม้ขณะนั้นท่านจะมีอายุเพียง 26

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”

“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

ปี และบวชมาเพียง 8 พรรษาเท่านั้น ครั้นท่านคิดสร้างวัดบ้านปางใหม่บนยอดเขาด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งห่างจากวัดเดิมประมาณ 2 กิโลเมตร อันเป็นสถานที่เงียบสงบ เหมาะสำหรับปลีกวิเวกเพื่อปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน บรรดาสาธุศิษย์ชาวบ้านทั้งในเมืองและหมู่บ้าน ชาวเขา หรือสาธุชนที่เคารพศรัทธาในตัวท่าน ต่างหลั่งไหลมาช่วยกันสร้างวัดอย่างล้นหลาม ทำให้วัดของท่านสร้างเสร็จอย่างรวดเร็วภายในปีนั้นเอง พระศรีวิชัยได้ตั้งชื่อวัดใหม่ของท่านว่า “วัดศรีดอนชัย ทราบมูลบุญเรือน” ด้วยครุบาศรีวิชัยเป็นพระสงฆ์ที่มีความประพฤติปฏิบัติเคร่งครัด สมถะ ถือสันโดษ และมีศีลจารวัตรที่งดงามน่านับถือด้วยเหตุนี้ ชาวบ้านจึงเคารพและเลื่อมใสศรัทธาท่านมาก

ผลงานชิ้นเอกที่สำคัญมากที่สุดอีกชิ้นหนึ่งของครุบาศรีวิชัย คือการรวบรวมพระไตรปิฎกฉบับอักษรลันนา ที่ถูกทอดทิ้งกระจายอยู่ตามวัดต่างๆ ทั่วทางภาคเหนือมาจัดหมวดหมู่แยกเป็นพระธรรมชั้นทั้งการสังคายนา แล้วให้ช่างจารลงบนใบลานใหม่เพื่อเป็นการสืบอายุบรรพพระพุทธศาสนาโดยใช้เวลานานถึง 2 ปี และผลงานเพื่อสาธารณประโยชน์ชิ้นสุดท้ายของท่านคือการสร้างสะพานศรีวิชัยเชื่อมระหว่างจังหวัดลำพูนและเชียงใหม่ ซึ่งเริ่มก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2481 แต่เสร็จหลังจากครุบาศรีวิชัยได้มรณภาพแล้ว

การสร้างสังคมสันติสุขวิถีครุบาศรีวิชัย

แนวความคิดด้านสังคมของครุบาศรีวิชัย การศึกษาและการสอนในทุกๆ ระดับมักจะเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม สังคม ครุบาศรีวิชัยเน้นไปที่แนวคิดที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวันคือ

1) การสร้างความเข้าใจร่วมกัน: การสร้างสังคมที่เข้าใจและรอบคอบโดยไม่มีความเหมาะสมทางสังคม จะส่งผลต่อความเข้าใจที่ตื้นตื้นตื้นตื้น การสร้างพื้นที่ที่เปิดกว้างสำหรับการสนทนาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันในสังคม.

2) การสนับสนุนทักษะสำคัญ: การศึกษาที่ดีไม่เพียงแต่เน้นที่การเรียนรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะด้านการทำงานกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนมีความพร้อมในการเผชิญกับทัศนคติและสถานการณ์ที่ต่างกันไปในชีวิตจริง.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

3) การสร้างสรรค์และความคิดนวัตกรรม: การสนับสนุนนักเรียนให้เปิดโอกาสในการสร้างสรรค์และคิดนวัตกรรมมีความสำคัญ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างชุมชนที่ยั่งยืนและการพัฒนาทางสังคม.

4) ความเสมอภาคและความเป็นธรรม: การสนับสนุนความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งมีผลในการสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจระหว่างบุคคลทั้งในสถานการณ์การเรียนรู้และในชีวิตประจำวัน.

5) การสนับสนุนความหลากหลาย: การเปิดโอกาสและการสนับสนุนความหลากหลายในสังคมช่วยให้ทุกคนมีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับในมุมมองที่แตกต่างกัน.

การสร้างสังคมครูบาศรีวิชัยที่เน้นการเรียนรู้ที่หลากหลายและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างชุมชนที่แข็งแกร่งและยั่งยืนในอนาคต โดยสร้างความเข้าใจร่วมกันและสนับสนุนการเรียนรู้ในทุกๆ ระดับอย่างสมดุลและยั่งยืน.

1) สันติวิธีวิถีใจ: เป็นสันติภายในผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทำให้เกิดสติ ขันติ สันติ เป็นฐานของครูบาศรีวิชัยสันติวิธีเครื่องมือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ: โดยใช้กุศโลบายมาใช้เป็นเครื่องมือ ทำถนนเพื่อสร้างวัด เอาวัดเป็นฐานการสร้างบารมี จุดแข็งของครูบาศรีวิชัยคือการสร้างวัด คือ สันติวิธีวิถีใจ เป็นสันติภายในผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทำให้เกิดสติ ขันติ สันติ การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนี้จะช่วยให้เรามีความสงบในใจ และสามารถรับรู้และเข้าใจสภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ดีขึ้นการมีสติและสันติในใจจะช่วยให้เราสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตอย่างเหมาะสม และไม่เป็นประทุษร้ายต่อตนเองและผู้อื่น

2) สันติวิธีไม่ใช่ความรุนแรง: ใช้กระบวนการของอริยะขัดขืนของครูบาศรีวิชัย เป็นการต่อสู้แห่งของกฎหมายของรัฐ แต่ครูบาศรีวิชัยใช้พระธรรมวินัยนำโดยยึดการบวช 10 พรรษา สามารถบวชพระได้ เพราะกฎหมายออกมาทีหลังพระธรรมวินัย ครูบาศรีวิชัยใช้พุทธพจน์กับสังคมได้อย่างชัดเจนถือว่าเป็นสันติวิธี คือ สันติวิธีไม่ใช่ความรุนแรง หรือ “ปฏิบัติการไม่ใช่ความรุนแรง” (Nonviolent Action) คือ การต่อต้านอำนาจที่กดขี่โดยไม่ใช้ความรุนแรงเชิงกายภาพ 1. รวมถึงการประท้วงเชิงสัญลักษณ์, การไม่ให้ความร่วมมือ, การด่าทอ, การประณาม, และการปะทะด้วยการไม่ใช้กำลังเชิงกายภาพ สันติวิธีไม่ใช่ความรุนแรง มีผลต่อความชอบธรรมและเป็นแต้มต่อของขบวนการเคลื่อนไหว

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”

“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

เพื่อให้รัฐไม่สามารถอ้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงปราบปราม หากรัฐใช้ความรุนแรงจัดการกับผู้ประท้วงที่ไม่ใช้ความรุนแรง ย่อมทำให้เกิดการ backfire หรือกระแสตีกลับไปที่ตัวรัฐเอง สันติวิธีไม่ใช่ความรุนแรง มีส่วนสำคัญในการสร้างสันติสุขในสังคม และเป็นวิธีการที่ส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นต่างกัน

การสร้างและพัฒนาสังคมให้เกิดสันติสุขนั้น เป็นผลมาจากคตินิยม คำสอนของครูบาศรีวิชัยทำให้สังคมได้ตระหนักถึงการปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา หลักธรรมทั้งปวงนั้นก็คือ การให้และการเสียสละความเห็นแก่ตัว เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นให้มากที่สุด หากมีกิจกรรมหรือโครงการใดๆ ที่เกี่ยวกับก่อสร้าง การช่วยเหลือสังคม ชุมชนไม่ว่าจะด้วยแรงหรือด้วยทรัพย์สินจะประสบความสำเร็จได้โดยง่าย อีกทั้งระดับความร่วมมือจากประชาชนทั่วไปที่มาพร้อมกับความเคารพศรัทธาจากผู้นำทางศาสนาที่คอยให้แนวทางและกำลังใจตลอดเวลา นับได้ว่าสังคมภาคเหนือหากมีครูบาเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้สานต่องานมักจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอย่างกรณีการสร้างถนนขึ้นพระธาตุดอยสุเทพของครูบาเจ้าศรีวิชัยก็สำเร็จได้ภายในระยะเวลาอันสั้น นอกจากนี้เหตุผลหนึ่งที่อารยธรรมการร่วมกันสร้างร่วมกันต่อยอดผลงานก็เพราะหวังถึงสภาพทางสังคมที่ต้องการให้เกิดความสามัคคีกันในหมู่คณะของชุมชนภาคเหนือ อันเป็นการปลูกฝังให้คนในชุมชนมีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนบ้านและของชุมชน ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ นอกจากนี้อารยธรรมยังมองไปถึงกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความสมัครใจ กระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้มีจิตสาธารณะคือผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม สำหรับการพัฒนาสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบัน ศาสนา สถาบันการศึกษาได้ปรากฏในเชิงชุมชนต้นแบบของการใช้ชีวิตอย่างปกติสุข ยึดถือแนวปฏิบัติ เช่น ชุมชนห้วยต้มจะยึดถือและปฏิบัติศีลธรรมอย่างเคร่งครัด ไม่ทานเนื้อ เข้าวัดในทุกๆ วันพระทั้งเด็กผู้ใหญ่คนชราก็ปฏิบัติแนวเดียวกันทั้งหมดทำให้สถาบันครอบครัว มีความอบอุ่นและเข้มแข็งอย่างมาก (สามารถ บุญรัตน์, 2560 : 162 - 163)

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษลันนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
“Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567

องค์ความรู้ใหม่

การสร้างสังคมครุบาศรีวิชัยที่เน้นการเรียนรู้ที่หลากหลายและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในชีวิตประจำวันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างชุมชนที่แข็งแกร่งและยั่งยืนในอนาคต

1) สันติวิธีวิถีใจ: เป็นสันติภายในผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทำให้เกิดสติ ขันติ สันติ เป็นฐานของครุบาศรีวิชัยสันติวิธีเครื่องมือการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ:

2) สันติวิธีไม่ใช้ความรุนแรง: ใช้กระบวนการของอริยะขัดขืนของครุบาศรีวิชัย เป็นการดื้อแพ่งของกฎหมายของรัฐ แต่ครุบาศรีวิชัยใช้พระธรรมวินัยเป็นหลัก

การสร้างสังคมสันติสุขมาจากจากคำสอนและคตินิยมของครุบาศรีวิชัยทำให้สังคมภาคเหนือได้ตระหนักถึงความสามัคคีกันในหมู่คณะของชุมชน อันเป็นการปลูกฝังให้คนในชุมชนมีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนบ้านและของชุมชน ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ

สรุป และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาของพระครุบาเจ้าศรีวิชัย เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์โดยส่วนรวมเพียงอย่างเดียว การสร้างสังคมสันติสุขวิถีครุบาศรีวิชัยนั้น จะเห็นได้จากเมื่อถึงคราวที่ท่านจะสร้างถนนขึ้นดอยสุเทพ โดยมีศรัทธาสาธุชนมากมาย หลากหลายเชื้อชาติชนชั้นที่ศรัทธาเลื่อมใสในศิลาจารวัตรอันเป็นมาร่วมกันสร้างถนนจนสำเร็จ ทำให้เป็นต้นแบบทำให้คนในชุมชนมีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนบ้านและของชุมชน ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ

References

พระราชรัตนมงคล. (2562), พระพุทธศาสนากับสังคมไทย, วารสารวิจัยธรรมศึกษา, ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562) ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ (Proceedings) ครั้งที่ 10 เรื่อง “เอกบุรุษล้านนา ครุบาบุคคลสำคัญของโลก”
 “Ekkaburut Lanna The Great Kruba; One of the World's” Great Personalities” วันที่ 2 มีนาคม 2567
 ดร. กฤษณา หงส์อุเทน. (2564), อนุสาวรีย์ครุบาศรีวิชัย ณ เชียงดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ : ปิด
 ตำนานปาฏิหาริย์แห่งอมตะวาจาครุบาศรีวิชัย, วารสารวิจิตรศิลป์, ปีที่ 12 ฉบับที่ 2,
 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2564).

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, (กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์, 2546)
 หน้า 1159.

จำนง อติวัฒนสิทธิ์. (2548), สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548), หน้า 45.

พระมหาสนอง ปัจโจปการี. (2553), มนุษย์กับสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า 44.

จำนง อติวัฒนสิทธิ์และคณะ. (2549), สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

ส.ศิริรักษ์. (2547), บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน, ศิลปวัฒนธรรม, ปีที่ 25 ฉบับที่ 101, (
 สิงหาคม 2547).

ชินชัย แก้วเรือน. (2558), วิธีการสร้างศรัทธาในทางพระพุทธศาสนาของครุบาศรีวิชัย, บัณฑิต
 วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2530), สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง, (กรุงเทพมหานคร :จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2530).

พุทธทาสภิกขุ. (2531), สันติภาพของโลก, (กรุงเทพฯ : ธรรมทานมูลนิธิ), หน้า 105-106.